

Dożynkowe wieńce: nieodzowny atrybut dożynek

Autor: Małgorzata Wróblewska-Borek

Data: 5 września 2015

Dożynkowe wieńce sięgają czasów pogańskich, tak samo jak święto, z którym są związane. Misternie robione z kłosów zbóż i ziaren. Stanowią nieodzowny atrybut dorocznego dziękczynienia za plony. Przez wieki nabrały wręcz religijnego charakteru. W dodatku tradycja ich wyplatania wciąż jest żywa.

Dożynki sięgają rodowodem jeszcze czasów słowiańskich i związane są z podziękowaniem za tegoroczne zbiory i jednocześnie prośbą o pomyślność przyszłych. W XVI w. zwyczaj ten zagościł na dworach wiejskich i nabrał chrześcijańskiego charakteru. Pod koniec XIX w., wzorem dożynek dworskich, urządzano dożynki chłopskie, a dopiero w 20-leciu międzywojennym zaczęto organizować dożynki gminne, powiatowe i parafialne.

Pierwotnie dożynkowe wieńce miały kształt wielkiej korony lub koła.

Tradycyjnie dożynki obchodzone były w pierwszy dzień jesieni, obecnie przypadają przeważnie w **pierwszą niedzielę września**. Nadal święto jest ukoronowaniem całorocznej pracy rolników. W staropolszczyźnie nazywano je również „**wieńcowym**” (od największego symbolu tego święta – właśnie ze względu na dożynkowe wieńce), „**okrężnym**” (w związku z okrążaniem jesienią pól po zebraniu zbiorów) lub „**zażynekami**” i „**wyżynekami**”.

Najważniejszym symbolem tego święta zawsze były dożynkowe wieńce. Od wieków ich wiciem zajmowały się **gospodynie, wykorzystując pozostawione na polu zboża** (tzw. perepełki, przepiórki, wiązki), **owoce i kwiaty**. Podobnie jest dziś, choć często trud przygotowania wieńca biorą na siebie Koła Gospodyń Wiejskich.

Tak od lat jest w Szarlejce (pow. wręczycki). Po misternie wykonanej pracy gospodynie w **odświętnych ludowych strojach** procesjonalnie przenoszą wieniec do kościoła. Często po dożynkach parafialnych trafia on do Sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej na [Jasnej Górze](#), gdzie odbywa się **Ogólnopolskie Dziękczynienie Bogu za Plony**.

Pierwotnie dożynkowe wieńce miały kształt wielkiej korony lub koła. Dziś przybierają najprzeróżniejsze formy: **hostii, krzyża, statku, wiatraka, a nawet gospodarskiej zagrody**. Zgodnie z tradycją wieńiec dożynkowy przechowywano w stodole do kolejnego roku, a dokładnie do nowego siewu. **Wykruszone z niego ziarna wsypywano do worków z ziarnem siewnym**. Co ciekawe, zwyczaj ten praktykowany jest po dzień dzisiejszy, zwłaszcza przez starszych rolników.